

Jubilejní zpravodaj

březen 2020

Společnost katolického domu v Blansku, z.s.

110 let

od založení

30 let

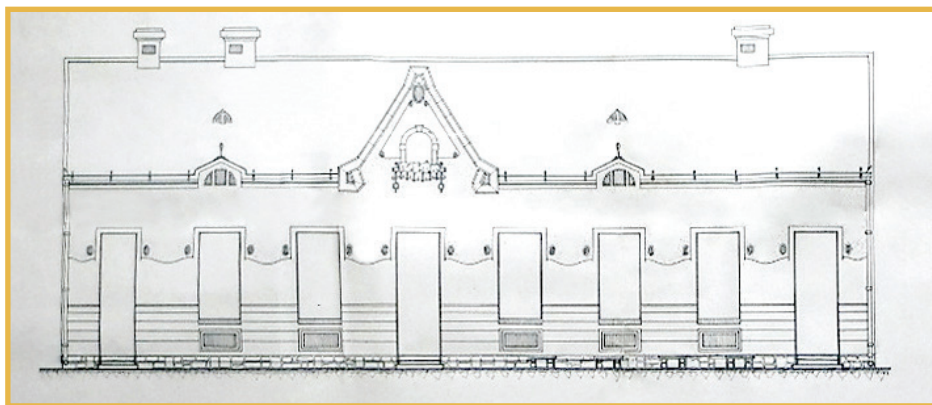
od obnovení spolku

Úvodní slovo o minulosti a budoucnosti

Po revolučním roce 1848 docházelo v rakouské monarchii k rozšiřování občanských práv a svobod. Byla uvolněna cesta k moderní společnosti, ve které byla občanům přiznána stejná práva. Jistě není náhodou, že po zrušení roboty r. 1848 došlo v Blansku postupně během padesáti let ke vzniku nejméně pětadvaceti dobrovolných spolků.

Například Tělocvičná jednota Sokol Blansko byla založena již roku 1892, ale až v roce 1923 došlo ke slavnostnímu otevření nové sokolovny. Spolek Dělnický dům v Blansku vznikl v roce 1905. První přístavba bývalého Kalova hostince (dnešní sál S3) byla dokončena v listopadu 1908, slavnostní otevření zásadní dostavby nové budovy Dělnického domu se konalo teprve v roce 1926.

Potřeba vytvořit centrum kulturních a spolkových aktivit katolicky orientovaného obyvatelstva vedla na počátku dvacátého století v řadě měst a obcí k výstavbě „katolických domů“. Hlavním cílem byla podpora úcty k morálním hodnotám vycházejících z křesťanských zásad. Náš blanenský spolek, založený v roce 1910, se snažil od počátku významně přispívat k podpoře pospolitosti a rozvoji kultury nejen pro katolíky, ale ve prospěch všech obyvatel Blanska a okolí.

Část z výkresů na přístavbu „spolkové místnosti“, 1911

Naši vzpomínku a úctu si zaslouží iniciátor spolku blanenský farář P. František Grydil a všichni jeho pokračovatelé. Členové spolku a především předsedové a členové výboru se zasloužili o stovky vydařených kulturních a společenských akcí, besídek a přednášek. Spolek přežil druhou světovou válku, nepřežil však střetnutí s komunistickým režimem, který jej od roku 1952 na třicet osm roků vymazal ze života města Blanska.

V roce 1990 se podařilo Společnost katolického domu v Blansku úspěšně obnovit a znovu rozproudil činnost ve všech spolkových oblastech. Obnovený spolek měl štěstí na dobré vedení. To se snažilo nejen rozvíjet kulturní činnost, ale obětavě dovedlo strhnout další členy a příznivce k obnově zdevastované budovy a k neúnavné stavební činnosti. Spolek začal postupně spolupracovat s dalšími organizacemi, jako je Oblastní Charita, Jednota Orla, Skauti, Kolpingova rodina či Rodinné centrum. Intenzivní spolupráce byla a nadále pokračuje také s vedením farnosti. Spolek je vděčný za finanční podporu své činnosti z dotace Města Blanska a Jihomoravského kraje.

Bude mít náš spolek v budoucnosti ještě nějaký smysl? Občanská společnost je považována za klíčovou pro fungování svobodného a demokratického státu, protože pro udržení demokracie nestačí pouhá soutěž volených politických stran. Proto jsou spolky významné pro společnost – veřejný život nemůže probíhat pouze v rámci politických stran. Náš spolek by mohl zaniknout, jen když jeho členové nebudou mít žádné společné zájmy. Pokud lidé neztratí touhu po širším společenství založeném na křesťanských ideálech, potom často budou potřebovat „dům“ ke svému setkávání. Cílem spolku křesťanů je (mimo jiné) vytvářet podmínky a prostor k budování jednoty v různosti. Jestliže však převládne mezi námi křesťany apatie, lhostejnost, uzavřenost v rodinných hranicích a dělení na „my“ a „oni“, potom náš křesťanský spolek zanikne. Ale já tomu nevěřím, protože naší silou a oporou je láska, víra a naděje.

Naděje není přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že něco má smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne. (Václav Havel)

Kéž i nadále platí slova zakladatele spolku P. Grydila:

Dejž Bůh, aby spolek prospíval a dobře působil.

Miroslav Vykydal, předseda shromáždění delegátů

Historie

Kronika blanenské farnosti uvádí, že 6. dubna 1909 se konala ustavující schůze katolického spolku Budoucnost. Následně v březnu 1910 koupil blanenský farář František Grydil dům se zahradou stojící naproti kostelu, aby se mohl stát sídlem tohoto spolku. Spolek Budoucnost splynul s nově založenou Společností katolického domu. Za datum založení našeho spolku můžeme považovat zaslání a schválení stanov spolku v květnu 1910. Stanovy byly precizně zpracované, měly 23 paragrafů a uváděly účel zřízení spolku, způsob jeho finančního zajištění i možnosti zajišťování činnosti přednáškové, zábavní, tělocvičné, divadelní a pěvecko-hudební. V následujících letech byly stanovy několikrát upravované.

Osobnosti

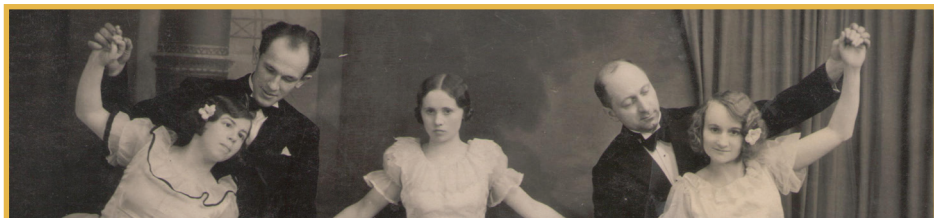
Vzhledem k tomu, že zakladatel spolku P. Grydil v roce 1910 zemřel, je na prvních spolkových stanovách uveden jako první předseda farář Leopold Kolísek. Ten byl po mnoho roků také vedoucím souboru strunných nástrojů Tamburaš. Dalšími předsedy spolku byli P. František Zřídka veselý a P. Leopold Bureš. Velkou stopu v činnosti Katolického domu a organizace Orel zanechal P. Arnošt Králík, který vedl především mládež, organizoval orelská cvičení, akademie a divadla. Mezi obětavé členy spolku patřili Augustin Habeš st., Vincenc Nejezchleb, Augustin Vojanec, Josef Pokorný, Josef Pela, Josef Kučera a mnozí další. Během druhé světové války byl předsedou spolku Augustin Habeš, po válce P. Bohumil Mikuláš, v roce 1948 Augustin Habeš a od září 1948 byl předsedou zvolen P. Jindřich Hladík, který byl předsedou spolku do jeho násilného rozpuštění výměrem ONV v dubnu 1952. Výbor měl samozřejmě vždy také místopředsedu, jednatele, pokladníka a další členy výboru. Podle zápisů z valných hromad lze zjistit, že spolek míval 60 až 80 platících členů.

Činnost

K nejaktivnějším kulturním organizátorům patřil od založení spolku jeho předseda P. Kolísek, známý také jako dirigent tamburašského souboru. Již od samého začátku se v Katolickém domě hrálo divadlo, zpívalo a tančilo. Od založení do roku 1947 bylo v Katolickém domě uvedeno 76 divadelních představení, některá z nich opakovaně, také i řada operet. Uskutečnilo se zde mnoho tanečních zábav, plesů, akademií, maškarních zábav, vinobraní, Martinských hodů, Mikulášských besídek, debatních večerů, přednášek, tělovýchovných akademií a oslav. Konaly se zde taneční hodiny, primice, svatby, smuteční hostiny a další akce.

V Katolickém domě našla uplatnění řada dalších organizací s podobnou křesťanskou orientací. Od svého založení v roce 1921 to byla Jednota Orla s velmi bohatými aktivitami. K dalším patřila Československá strana lidová, která zde mívala svoje sídlo, Svaz katolických žen a dívek, a fungovala zde také oblíbená knihovna.

Od roku 1931 do začátku války dala Společnost katolického domu dům do pronájmu Jednotě Orel. Během války byl Orel zrušen, činnost spolku byla z části utlumena, přesto dům fungoval, lidé se zde scházeli, hrála se divadelní představení a pořádaly besídky. Po válce zde našel svoje zázemí také Junák, v té době vedený mladým P. Aloisem Pekárkem.

Orelská akademie v KD

Budova

Zakoupený rodinný domek (1910) musel být nejdříve opraven tak, aby splňoval požadavky na společenské akce a činnost restaurace. Představovalo to mnoho písemných žádostí i stavebních úprav. V archivu je doložena první přestavba domu z roku 1913, další následovaly. K sálu přiléhalo jeviště se zázemím, sál byl vytápěn dvěma kamny, dobře osvětlený a ozvučený. Jeviště mělo svoji obsluhu, světla, kulisy, oponu, rekvizity, býval zajištěn maskér herců i fotograf.

Provoz Katolického domu musel být od začátku ekonomicky soběstačný. Nemohl proto spoléhat jen na příspěvky, dary a odkazy členů. V domě byla provozována restaurace a pronajímán byt, od dvacátých let zde sídlila Reiffeisenova záložna. K domu patřila také zahrada osázená ovocnými stromy a kaštiny, byla tam malá besídka s venkovním posezením, betonovou plochou pro tanec i cvičiště pro sportovce a sklípek. Po pravé straně byla krytá dřevěná kuželna. Dům sloužil, byť s omezenými možnostmi, po celou válku, po ní se začala činnost znovu nadějně rozvíjet až do roku 1948.

Později byly spolkové aktivity velmi omezovány, nakonec došlo rozhodnutím ONV ke zrušení spolku v roce 1952, kdy dům převzal MNV Blansko. Nejprve zde byla ubytovna pro dělníky ČKD, později Hudební škola a následně Lidová škola umění (do roku 1979). V letech, kdy dům spravovalo město, došlo k výměně střechy za plechovou, zřízení kotelny na koks a instalaci ústředního topení.

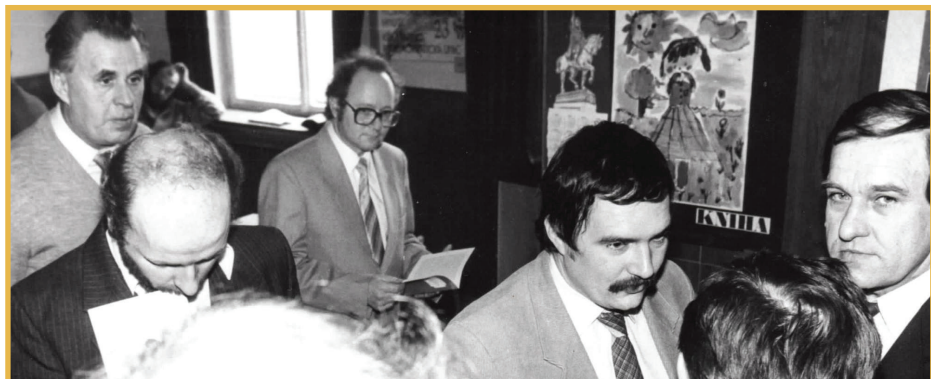
Od roku 1980 do roku 1984 zde působilo Kulturní středisko města Blanska. Za jeho éry došlo k mnoha zajímavým počínům, mezi které patří založení městské galerie, Komorního orchestru města, kinokavárny a Jazzového klubu. Po přemístění KSMB v roce 1984 budovu dostal Socialistický svaz mládeže, který zde zřídil Okresní klub mládeže. Když v roce 1990 budovu opustil a vrátil ji městu, byl její stav velmi neutěšený.

Dětská besídka

Žáci Orla, P. Arnošt Králík (zahrada KD)

Josef Lux v Katolickém domě, 1991

Oprava fasády (Fr. Dyčka, J. Šebela, předsedové spolku), 1992

Pokračování historie po roce 1990

Na začátku roku se na návrh pana Fialy začala skupina aktivních katolíků zabývat navrácením budovy. Byl vytvořený přípravný výbor pro znovuoobnovení Společnosti katolického domu („SKD“) a došlo k registraci u ministerstva vnitra jako občanské sdružení. I přes řadu počátečních problémů se dařilo rozvíjet spolkovou činnost. Když město získalo od SSM budovu zpět, pronajalo ji spolku. V lednu 1991 byl na zakládající schůzi zvolen první spolkový výbor, v říjnu 1991 město dům darovací smlouvou předalo do vlastnictví obnoveného spolku.

Osobnosti

Historicky první výbor nového spolku byl zvolený v lednu 1991 ve složení František Dyčka – předseda, Jiří Palcr – jednatel, Aleš Synek – hospodář, Helena Kupčíková – pokladník, Josef Šebela – revizor. Výbor se pravidelně scházel a řešil s velkým prvotním nadšením všechny vzniklé problémy, nutné opravy i organizaci činnosti. František Dyčka vedl odpovědně spolek po třinácti letech. Vynikal zejména v organizaci stavebních prací.

Od roku 2003 jej na dva roky vystřídal Bohumil Hlavička, potom se od roku 2005 předsednictví ujal Josef Šebela. Svých organizačních schopností využil pro zapojení dotací z města i kraje a pod jeho vedením se podařilo zrekonstruovat a opravit významné části domu. Od roku 2013 vedla Petra Reisiglová nový výbor, který se zasloužil o dokončení ubytovacího zařízení v přístavbě a o jeho kolaudaci. V roce 2016 došlo ke změně stanov a vedení spolku se ujal nový mladý výbor v čele s předsedou Martinem Dyčkou a předsedou shromáždění delegátů Miroslavem Vykydalem.

Činnost

Prioritní činností byla zpočátku obnova zdevastované budovy. S využitím nadšení všech členů a příznivců se to úspěšně dařilo. První ples nového spolku se konal v lednu 1991, následovala ostatková zábava, okresní konference ČSL za účasti předsedy Josefa Luxe. Následovalo mnoho dalších akcí: přednášky, divadelní představení, vinobraní, ostatky, dětské karnevaly. Svoje akce zde pořádal také Junák, KDU-ČSL, Orel, Charita a další.

Od roku 1991 pořádá spolek každoročně oblíbené Martinské hody. Třikrát se uskutečnila velká výstava betlémů, v domě se konaly schůze zastupitelstva, dodnes je tu volební místnost. S dalšími lety se kulturní a osvětová činnost rozrůstala. Dobrý zvuk měly seriály přednášek na různá témata: sociální služby, historie, zdraví, bylo jich více jak 200. Rekordních 400 posluchačů si přišlo poslechnout Václava Malého, velký zájem vzbudily přednášky Jendy Musila, Jiřího Grygara a Zbignieva Czendlika.

Začal vycházet spolkový zpravodaj, účastnili jsme se setkávání spolků Katolických domů a také jsme toto setkání dvakrát u nás uspořádali. Spolek umožnil rozvoj činnosti dalších organizací. Pronajal místnosti Oblastní Charitě, prodal zahradu organizaci Orel, umožnil počátek působení Kolpingovy rodiny a skautského oddílu. Konala se zde celostátní setkání Schönstattského hnutí, odborná školení a semináře. V budově byla zřízena a dosud funguje pobočka městské knihovny.

Tradičními se již staly vánoční dílny, divadelní představení dětí a koncerty Martini bandu. V roce 2005 se uskutečnila výstava občanských sdružení Blanska k 100. výročí povýšení Blanska na město a v roce 2010 výstava a akce k 100. výročí založení spolku. Dům slouží k rodinným oslavám i firemním akcím. V posledních letech byly znovu zahájeny taneční hodiny, novou tradicí se stal festival Festkaťák pro podporu začínajících hudebních skupin.

Budova

Zničená budova vyžadovala mnoho práce, především dobrovolné, brigádnické. Malování sálu a místností, nová opona, opravy dovezených stolů a židlí, drátkování a pastování parket, doplnění hasicích přístrojů. V roce 1992 došlo k přestavbě koksové kotelný na plynovou a nátěru rezivě plechové střechy, následně k obnově a vybavení jeviště a rekonstrukci WC. Volné místnosti byly pronajaty Charitě, hodináři, opravně obuvi, kosmetičce, Rodinnému centru. Z pronájmů ze společenských a soukromých akcí byly hrazeny náklady na provoz a energie.

V roce 1998 se naskytla možnost zakoupení sousední budovy – „domečku“. Spolek oslovil svoje členy i příznivce a požadovanou částku se podařilo zajistit. Význam měl především zakoupený pozemek pro zajištění bezbariérového přístupu do sálu a pro vybudování dalšího zázemí (kuchyně) a nového přísálí. Na zahradě si postavila jednota Orla sportovní halu.

V roce 2004 došlo k rekonstrukci topení v budově a v následujícím roce k nadstavbě prostor nad přísálím s využitím dotace (ubytovací prostory s jednoduchým zázemím včetně samostatného vchodu). V sále byly vyměněny radiátory, byl vymalován a bylo zrekonstruováno jeviště a jeho zázemí pro herce a hudebníky. Došlo také k rekonstrukci plynové kotelný. Největší akcí byla výměna střechy, zateplení a nová fasáda domu. Do dnešních dnů ruce našich členů a příznivců odpracovaly tisíce hodin.

Přístavba KD (nové pokoje), 2011

Martini Band (novoroční koncert), 2018

Vánoční dětská dílna, 2019

Dětský karneval, 2020

Divadelní kroužek Kolpingovy rodiny, 2017

Předsedové spolku od roku 1990

František Dyčka (1990–2002)

Byl předsedou-obnovitelem. Má velké zásluhy především na stavební obnově Katolického domu. Stál v čele spolku v dobách, kdy se po navrácení budovy vše znovu budovalo a obnovovalo včetně kulturní činnosti, zábav i přednášek.

Bohumil Hlavička (2003–2004) († 2016)

Za jeho předsednictví došlo k dalšímu rozšíření aktivit, zejména spolupracujících organizací. TJ Orel otevřela nové hřiště, Kolpingova rodina vybudovala pro svoji činnost nové prostory, v budově spolku začal působit také skautský oddíl.

Josef Šebela (2005–2013)

Pod jeho vedením byly systematicky využívány dotace. Došlo k rekonstrukci kotelný a instalaci nového ústředního topení, výměně střechy, výstavbě přísálí a opravě „domečku“ včetně nové střechy. Mimořádně se rozvinula přednášková činnost.

Petra Reisiglová (2013–2016)

Stála obětavě v čele nového výboru po dobu tří let. V tomto období byly dokončeny v nové přístavbě nad malým sálem ubytovací prostory včetně nového vstupu, úspěšně proběhla kolaudace této přístavby, bylo doplněno vybavení „domečku“.

Martin Dyčka (2016–dosud)

Je v čele spolku po nástupu aktivní mladé generace. Došlo k prohloubení spolupráce s farností. Obogatil spolek o řadu nových kulturních aktivit, především hudebních festivalů, tanečních hodin a koncertů.

Dětský karneval, 2019

MaxiSpolčo manželů, 2019

Svatební úprava sálu, 2013

Pavel Konzbul, pomocný biskup brněnský (děkanátní setkání v KD), 2019

Mikulášská besídka, 2017

Skautský ples, 2017

Mše svatá v KD (malování kostela), 2019

Slovo O. Jiřího

Výročí založení Katolického domu v Blansku (1910) a jeho Společnosti je ve zvláštním historickém souběhu se založením našeho kostela svatého Martina (1140) olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem. Od té doby do dnešních dnů prodělala u nás společnost, příroda nebo kultura řadu změn a téměř nic není stejné jako kdysi. Jen křesťanská víra, díky Ježíši Kristu, má stále tutéž nezaměnitelnou identitu. Modlíme se dnes stejně jako věřící v prvním kostele na blanenské ostrožně (skalní výběžek protáhlého tvaru) nad řekou Svitavou. Každý, kdo si to uvědomí a s těmito nadčasovými křesťanskými hodnotami propojí svůj život, má šanci prožít jej dobře nejen dnes, ale dává tuto šanci i budoucím generacím. Třeba těm, které zde budou za dalších tisíc let.

Společnost Katolického domu má ve svých stanovách zakotveno, že se bude snažit v návaznosti na farnost pomáhat lidem tyto hodnoty svým typickým způsobem udržovat a rozvíjet. Proto díky všem, kdo se o to v posledních 110 letech snažili, a požehnání všem, kdo se o to budou nadále snažit!

Jubilejní Zpravodaj - 110 let od založení a 30 let od obnovení spolku

*Vydala Společnost katolického domu v Blansku v roce 2020,
text Jiří Palcr a Miroslav Vykydal, grafická spolupráce Jan Forbelský a Marie Gabaríková*